

«Εἶναι δύο ἐβδομάδες ἐξ οὗ κείτομαι ἀρρω-
στῶν εἰς τὸ διεθνές Νοσοκομεῖον τῆς Νεαπό-
λεως, προσβληθείς ὑπὸ δεινῆς βρογχίτιδος καὶ
πλευριγίτιδος, καὶ ὅλως τὴν φωνὴν ἀπολέσας.
» Δὲν ἐμπορῶ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου
» πρὸ Ἰουνίου μηνός. Ἐγὼ συνειλεγμένη πολ-
» λὴν ὕλην, ὥστε νὰ δυνηθῶ ἤδη νὰ ἐκδώσω τοὺς
» μυθιστοριογράφους τοῦ μεσαιῶνος καὶ ἄλλα
» τινα ἀξιόλογα».

Ἄλλ' ἑτέρα τὸν περιέλαβε πατρὶς, καὶ ἔληξεν
πρῶτως ὁ καλὸς ἀγὼν, τὸν ὅποιον μέχρις ἐ-
σχάτης πνοῆς ἠγωνίζετο.

Καίτοι τεσσαρακοντούτης μόλις, ὁ Βάγνερ κα-
τεῖχε θέσιν ἐπίζηλον ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν γραμ-
μάτων. Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ, καὶ μετέπειτα
καθηγητὴς, ἐξελέχθη πρὸ ἱκανῶν ἤδη ἐτῶν ὑπὸ
τῆς πόλεως τοῦ Ἀμβούργου ὡς διευθυντῆς τοῦ
ἀνωτάτου ἐν αὐτῇ ἐκπαιδευτικοῦ καθιδρύματος,
τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Johaneum γνωστοῦ. Αἱ φρον-
τίδες τῆς διευθύνσεως καὶ τῆς διδασκαλίας οὐ-
δαμῶς ἀπερόφουν τὴν ἀδάμαστον ἐνεργητικώ-
τητα του. Οὐδέποτε ἔπαυεν ἐργαζόμενος, οὔτε
ἐν τῇ ἐσχάτῃ αὐτοῦ περιόδῳ, — καθ' ἣν ἡ κυρία
αὐτοῦ ἀναψυχὴ ἦτο ἢ ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ἀν-
τιγραφῆ χειρογράφων, — οὔτε ἐν τῇ κλίνῃ, ἀπὸ
τῆς ὁποίας μοι ἔγραφε τὰ περὶ μελλουσῶν ἐκδό-
σεων σχεδία του.

Ἐντριβὴς περὶ τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν ἐδη-
μοσίευσεν μετὰ κριτικῶν καὶ ἐπεξηγητικῶν σχο-
λίων ἐκδόσεις Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγρα-
φῶν, ἐπαξίως τιμημένων ἐν Ἀγγλίᾳ τε καὶ
Γερμανίᾳ. Κάτοχος τῆς Ἀγγλικῆς, ἐξέδωκε, περὶ
τὰ τὸν Ζαικσπεϊρον ἰδίως ἀφορῶντα, συγγραφὰς
καὶ διατριβὰς, αἵτινες οὔτε διήλθον οὔτε ἠδύ-
ναντο νὰ διέλθωσιν ἀπαράτητοι. Ἀλλὰ τὸ κυ-
ρίως ἐλκύνον αὐτὸν θέμα, εἰς τὸ ὅποιον μετ' αὐ-
ξοτος ἀείποτε ζήλου ἐπανήρχετο, ἦτο ἡ μεσαι-
ωνικὴ ἡμῶν φιλολογία. Αἱ γνωσταὶ δημοσιεύσεις
του τοσοῦτων ἀνεκδότων κειμένων, δι' ὧν μετὰ
κριτικῆς ἐπιστασίας διεφώτισεν πολλὰς τῆς σκο-
τεινῆς ἐκείνης περιόδου σελίδας, ἀποκαθιστῶσιν
ἀνεξάλειπτον τὴν μνήμην του ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς
νεωτέρας ἡμῶν γραμματολογίας.

Οὐδὲ περιορίζετο εἰς μόνην τὴν μεσαιωνικὴν
περίοδον τὸ ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν-
διαφέρον τοῦ Βάγνερ. Παρακολουθῶν τὴν σύγ-
χρονον τῆς φιλολογίας ἡμῶν κίνησιν, ἐγένετο ὁ
κύριος αὐτῆς ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐτι,
παραστάτης. Πολλὰς ἐγραφε ἐν τῷ Ἀγγλικῷ
Academus καὶ ἐν τῷ Γερμανικῷ Central Blatt
ἐμβριθεῖς βιβλιοκρισίας· ἡ δὲ εὐμένειά τε καὶ
ἡ ἔστιν ὅτε ἀσπληρότης αὐτῶν ἐξ ἴσου μαρτυ-
ροῦσι τὸν διακαῆ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ζήλον του.

Μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ γηραιοῦ Elisieu, ὁ
πρώτος θάνατος τοῦ Hopf, τοῦ Mendelsohn
Bartholdy καὶ ἤδη ὁ τοῦ Βάγνερ, εἶναι τοσαῦτα
ἔθνηκα ἡμῶν ἀτυχία. Δὲν θὰ ἐκλείψῃ βεβαίως

μετ' αὐτῶν ἡ σειρά τῶν ἐν Γερμανίᾳ φιλελλήνων
Ἑλληνιστῶν. Ἀπ' ἐναντίας. Ἡ ἕδρα τῆς Γερμα-
νικῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς, καὶ αἱ ἀρχαιολογικαὶ
ἀπὸ κοινοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐργασίαι δύνανται αὐταὶ
καὶ μόναι νὰ μᾶς καθησυχάσωσιν ὡς πρὸς τοῦτο.
Ἄλλ' ἐὰν ἀναπληροῦται ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἡ θέ-
σις τῶν ἀπερχομένων, δὲν ἀναπληροῦται ὁμῶς
ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀγαπησάντων αὐτούς. Διότι
μετὰ τοῦ ἐπιστήμονος συναπέρχεται ὁ χρηστός
ἄνθρωπος, ὁ γενναῖος καὶ πιστὸς φίλος.

Εἰκοσαετῆς περίπου φιλία μὲ συνέδεε μετὰ
τοῦ Βάγνερ. Δείγματα αὐτῆς πολύτιμα μοι ἐπε-
δαψίλευσεν ἐκεῖνος ζῶν. Δὲν ἠδυνάμην νὰ περι-
μένω ὅτι μοι ἐπέπρωτο νὰ ἀνταποδώσω εἰς τὴν
μνήμην του τὸν φόρον τῆς φιλίας. Τοιοῦτος ὁ
βίος. Καθόσον ἀπὸ τῆς κορυφῆς καταβαίνομεν
πρὸς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου, θραύονται ἀνὰ εἰς
οἱ δεσμοὶ οἱ προσκολλῶντες ἐπὶ τῆς γῆς τὴν
καρδίαν. Μένει ὁμῶς ἀκέραιος ἡ καρδία, ὅπως
αἰσθάνηται μέχρι τέλους ὁλόκληρον ἐκάστου χω-
ρισμοῦ τὸ ἄλγος.

Ἐν Παρίσι τοῖς τῇ 18 Ἀπριλίου 1880.

Δ. ΒΙΚΕΛΛΕΣ

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλ-
λικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Π. Παγκρατῆ].

Συνίξις· τῆς σελ. 245.

ΙΓ'

Παιδίον ἐκθεσον.

Ὁ καιρὸς εἶχε παρέλθει ταχὺς ἐπὶ τῆς ὁδο-
πορίας, καὶ ἡ ὥρα τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ κυ-
ρίου μου ἐπλησίαζε.

Καθ' ὅσον δ' ἐνακροῦόμεθα τῆς Τολώσης, ἤρ-
χισεν ὁ στοχασμὸς οὗτος νὰ μὲ βασιανίξῃ ἐπὶ
μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

Λαμπρὸν ἦτον νὰ ὁδοπορῶ οὕτω διὰ τοῦ
πλοίου ἀκόπως καὶ ἀμερίμως. Ἀλλὰ θὰ ἦτον
ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψω, καὶ νὰ διατρέξω περὶ
τὸν δρόμον ὅσον εἶχον διαπλεύσει.

Τοῦτο δὲν θὰ ἦτον τόσον λαμπρὸν· οὔτε κα-
λὴν κλίνην θὰ εἶχον, οὔτε πλακούντια, οὔτε γα-
λατερὰ, οὔτε τὰς ἐσπέρας περὶ τὴν τράπεζαν.

Ὅ, τι δ' ἐτι μᾶλλον μ' ἐλύπει, θὰ ἔπρεπε νὰ
χωρισθῶ ἀπὸ τοῦ Ἀρθούρ καὶ τῆς κυρίας Μίλ-
λιαν, νὰ στεροθῶ τῆς ἀγάπης των, νὰ τοὺς ἀ-
πολέσω, ὡς εἶχον ἤδη ἀπολέσει τὴν μάναν Βαρ-
βεριναν. Ὅσακις λοιπὸν ἠγάπων ἢ ὅσακις ἠγα-
πώμην θὰ ἔπρεπε πάντοτε νὰ χωρίζομαι ἀπο-
τόμως ἐκείνων μεθ' ὧν ἠθέλον νὰ συζήσω δι' ὅ-
λης μου τῆς ζωῆς!

Δύναμαι δὲ νὰ εἰπῶ ὅτι ἡ μέριμνα αὕτη ἦτον
τὸ μόνον νέφος ὄλων ἐκείνων τῶν εὐηλίων μου
ἡμερῶν.

Μίαν ἡμέραν τέλος πάντων ἀπεφάσισα νὰ ῥέ-
μιλίσω περὶ τούτου πρὸς τὴν κυρίαν Μίλλιαν,
καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσω πόσος καιρὸς ἐνόμιζεν ὅτι

μοί ἐχειράζετο ἵνα ἐπιστρέψω εἰς Τολώσην· διότι ἤθελον νὰ εὐρεθῶ ἐμπρὸς τῆς θύρας τῆς φυλακῆς ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἐξήρχετο.

Ἄλλ' ὁ Ἄρθουρ ὅταν μὲ ἤκουσε νὰ ὀμιλῶ περὶ ἀναχωρήσεως ἀνεκραύγασε.

— Δὲν θέλω νὰ φύγῃ ὁ Ῥεμῆς, ἐφώναζε.

Ἄλλ' ἀπήντησα ὅτι δὲν ἤμην ἐλεύθερος, ὅτι ἀνῆκον εἰς τὸν κύριόν μου, εἰς ὃν οἱ γονεῖς μου μὲ εἶχον ἐκμισθώσει, καὶ ὅτι ὤφειλον ν' ἀναλάβω τὴν ὑπηρεσίαν μου παρ' αὐτῷ ἅμα εἶχον ἐμοῦ ἀνάγκην.

Ὀμίλησα δὲ περὶ τῶν γονέων μου, χωρὶς νὰ εἰπῶ ὅτι δὲν ἦσαν ἀληθῶς πατὴρ καὶ μήτηρ μου, διότι τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ὁμολογήσω συγχρόνως ὅτι ἤμην παιδίον ἐκθετον. Εἰς τὴν αἰσχύνην ὅμως ταύτην δὲν ἤθελον νὰ ὑποκύψω, ἐνθουσιάζομαι πόσον ὑπέφερα, ἀφ' οὗτου εἶχον τῶν αἰσθημάτων μου τὴν συνειδήσιν, ἐκ τῆς περιφρονήσεως ἣν ἔβλεπον εἰς τὸ χωρίον μας ἐπιρριπτομένην κατὰ πάσας τὰς περιστάσεις εἰς τοὺς τροφίμους τῶν βρεφοκομείων. Παιδίον ἐκθετον! Μοί ἐφαίνετο ὅτι ἦτον ὅτι ἀγενέστερον εἰς τὸν κόσμον. Ὁ κύριός μου τὸ ἤξευρεν ὅτι ἤμην παιδίον ἐκθετον· ἀλλ' ἐκεῖνος ἦτον ὁ κύριός μου· ἐν ᾧ θ' ἀπέθνησκον μᾶλλον χωρὶς ν' ἀνοίξω τὸ στόμα, παρά νὰ ὁμολογήσω εἰς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν καὶ εἰς τὸν Ἄρθουρ ὅτι ἤμην παιδίον ἐκθετον. Δὲν θὰ μὲ ἀπέβαλλον, δὲν θὰ μὲ ἀπώθουν μετ' ἀηδίας;

— Μητέρα, πρέπει νὰ κρατήσωμεν τὸν Ῥεμῆν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἄρθουρ, ὅστις πλὴν ὡς πρὸς τὰ μαθήματα, καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ἦτον ὁ κύριος τῆς μητρὸς του καὶ τὴν ἔκαμνεν ὅ,τι ἤθελε.

— Πολὺ ἐπιθυμῶ νὰ κρατήσω τὸν Ῥεμῆν, ἀπεκρίθη ἡ κυρία Μίλλιγαν. Εἶναι φίλος σας, καὶ ἐγὼ αἰσθάνομαι πολλὴν ἀγάπην πρὸς αὐτόν. Ἄλλὰ διὰ νὰ τὸν κρατήσωμεν, ἀπαιτοῦνται δύο τινὰ συγχρόνως, καὶ αὐτὰ οὔτε ὁμοῦ οὔτε ἐγὼ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τ' ἀποφασίσωμεν. Τὸ πρῶτον εἶναι, νὰ θέλῃ ὁ Ῥεμῆς νὰ μείνῃ.

— ὦ! ὁ Ῥεμῆς θὰ θέλῃ, διέκοψεν ὁ Ἄρθουρ. Δὲν εἶναι ἀληθές, Ῥεμῆ, ὅτι δὲν θέλεις νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Τολώσιν;

— Τὸ δεύτερον, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν χωρὶς νὰ προσμείνῃ τὴν ἀπάντησιν, νὰ συγκατανεύσῃ ὁ κύριός του νὰ παραιτηθῇ τῶν ἐπ' αὐτοῦ δικαιωμάτων του.

— Ὁ Ῥεμῆς, ὁ Ῥεμῆς πρῶτον, διέκοψεν ὁ Ἄρθουρ, ἐξακολουθῶν τὴν ἰδέαν του.

Βεβαίως ὁ Βιτάλης ὑπῆρξεν ἀγαθὸς κύριος δι' ἐμὲ, καὶ τῷ ἤμην εὐγνώμων διὰ τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ μέριμναν καὶ διὰ τὰ μαθήματά του· ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε σύγκρισις μεταξὺ τῆς ζωῆς ἣν ἔζων πλησίον του καὶ τῆς ἣν μοί προσέφερον ἡ κυρία Μίλλιγαν· οὐδ' ἐδύνατο ἀκόμη νὰ παραβληθῇ ἡ ἀγάπη ἣν ἔτρεφον πρὸς τὸν Βιτάλην καὶ ἡ ἣν

μοί ἐνέπνεον ἡ κυρία Μίλλιγαν· καὶ ὁ Ἄρθουρ. Ὅταν ἐσκαπτόμην περὶ τούτων, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι ἀδίκον εἶχον νὰ προτιμῶ τοῦ κυρίου μου τοὺς ξένους τούτους, οὓς πρὸ τοσοῦτον ὀλίγου ἐγνώριζον. Ἄλλὰ τί νὰ γίνῃ; Οὕτως εἶχον ἠγάπων περιπαθῶς τὴν κυρίαν Μίλλιγαν καὶ τὸν Ἄρθουρ.

— Πρὶν ἀπαντήσῃ, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν, πρέπει νὰ ἤξεύρῃ ὁ Ῥεμῆς ὅτι δὲν τῷ προτείνω μόνον ζωὴν περιπάτων καὶ διασκέδασεων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ζωὴν ἐργασίας. Πρέπει νὰ σπουδάσῃ, νὰ κοπιᾷ, νὰ καταγίνεται εἰς βιβλία, νὰ παρακολουθῇ τοῦ Ἄρθουρ τὰς μελέτας. Πρέπει ν' ἀντισταθμίσῃ αὐτὰ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐδῶν, καὶ οὕτω ν' ἀποφασίσῃ.

— Δὲν ἔχω τί ν' ἀντισταθμίσω, κυρία, εἶπον, καὶ σὰς βεβαίῳ ὅτι συναισθάνομαι πόσον πολὺτιμος εἶναι δι' ἐμὲ ἡ πρότασις σας.

— Αἱ! τὸ βλέπεις, μητέρα; ἀνέκραξεν ὁ Ἄρθουρ. Ὁ Ῥεμῆς δέχεται.

Καὶ ἤρχισε νὰ κτυπᾷ τὰς χεῖράς του. Προφανές ἦτον ὅτι τὸν εἶχον ἀπαλλάξει ἀπὸ μεγάλης μερίμνης· διότι, ὅτε ἡ μήτηρ του ὀμίλησε περὶ βιβλίων καὶ ἐργασίας, εἶδον περίφροντιν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπόν του. Ἄν εἶχον ἀρνηθῇ! Ὁ φόβος οὗτος ἦτον μέγας δι' αὐτόν, διότι ἀπεστρέφετο τὰ βιβλία. Ἐγὼ ὅμως εὐτυχῶς δὲν εἶχον τὸν ἴδιον φόβον, διότι τὰ βιβλία ἀντὶ νὰ μὲ τρομάζωσι, μὲ εἴκνουν ἐξ ἐναντίας ἐμὲ. Ἀληθές εἶναι ὅτι περὶ πολὺ ὀλίγου χρόνου μοί ἐδόθησεν εἰς τὰς χεῖρας βιβλία, καὶ ὅσα εἶχον ἰδεῖ μοί εἶχον προσέχῃσι τέρψιν μᾶλλον ἢ δυσἀρέσκειαν. Ἐπομένως ἡ πρότασις τῆς κυρίας Μίλλιγαν ἦτον λίαν χαροποιὸς δι' ἐμὲ, καὶ ἤμην εὐχρινέστατος ὅτε τὴν νῦχαρίστου διὰ τὴν ἐλευθεριότητά της. Ὁ ἄξιον λοιπὸν εἰς τὸν Κόκκον, δὲν θὰ ἐστερούμην τοῦ ἀνέτου τούτου βίου, δὲν θὰ ἐχωρίζομην τοῦ Ἄρθουρ καὶ τῆς μητρὸς του.

— Τώρα, προσέθηκεν ἡ κυρία Μίλλιγαν, μᾶς μένει ἔτι νὰ λάβωμεν καὶ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ κυρίου του. Ὁ ἄξιον γράψω νὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς εὕρῃ εἰς Κέττην, διότι νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Τολώσιν εἶναι ἀδύνατον. Ὁ ἄξιον στείλω τὰ ὀδοιπορικὰ του, καὶ ὅταν τῷ ἐξηγήσω τοὺς λόγους δι' οὓς δὲν δύναμεθα νὰ ὀδοιπορήσωμεν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ἐλπίζω ὅτι δὲν θ' ἀρνηθῇ τὴν πρόσκλησίν μου. Ἄν δεχθῇ τὰς προτάσεις μου, θὰ ἔχω μόνον ἀκόμη νὰ συνηνοθῶ καὶ μετὰ τῶν γονέων τοῦ Ῥεμῆ, διότι πρέπει καὶ ἐκεῖνος νὰ ἐρωτηθῶσι.

Μέχρι τούτου τοῦ σημείου ὁ διάλογος εἶχε χωρήσει ἀριστα δι' ἐμὲ, ὡς ἂν ἀγαθὴ τις μοῖρα μὲ εἶχε λάβει ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν της· ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις διέλυσαν σκληρῶς τὸ ὄναρ εἰς τὸ ἐπλανώμεν, καὶ μ' ἐπανάφεραν εἰς τὴν θλιβεράν ἀλήθειαν.

Νὰ ἐρωτηθῶσιν οἱ γονεῖς μου!
 Ἄλλ' αὐτοὶ βεβαίως θὰ ἔλεγον ὅτι ἐγὼ ἤθελον νὰ μένη ἀπόκρυφον. Ἡ ἀλήθεια θ' ἀπεκαλύπτετο. Παιδίον ἔχθετον!

Τότε ὁ Ἄρθουρ, τότε ἡ κυρία Μίλλιγαν, αὐτοὶ δὲν θὰ μὲ ἤθελον πλέον· τότε θὰ ἤφαινετο ἡ ἀγάπη ἢν ἔτρεφον πρὸς ἐμέ· καὶ αὐτὴ ἡ μνήμη μου θὰ τοὺς δυσχεραίνει. Ὁ Ἄρθουρ θὰ ἐπαιξέ ποτε μετ' ἐκθέτου παιδίου, καὶ θὰ τὸ εἶχε σύντροφον, φίλον, σχεδὸν ἀδελφόν του!

Ἐμείνα ἐν ἀμνηχανία.

Ἡ κυρία Μίλλιγαν μ' ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως, καὶ μοι ἀπέτεινε ἐρωτήσεις· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων ν' ἀποκριθῶ εἰς αὐτάς. Πιστεύασα δὲ τότε ὅτι ἡ προσδοκία τῆς προσεχούς ἀφίξεως τοῦ κυρίου μου μ' ἐτάραττεν οὕτω, δὲν ἐπέμεινε περισσότερον.

Εὐτυχῶς ταῦτα συνέβαινον τὸ ἑσπέρας, ὀλίγον πρὶν ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν, ὥστε ταχέως ἐδυνήθην ν' ἀποφύγω τὰ περιεργὰ βλέμματα τοῦ Ἄρθουρ, καὶ νὰ ὑπάγω νὰ κλεισθῶ εἰς τὸν κοιτῶνά μου μετὰ τῶν συλλογισμῶν καὶ τῶν φόβων μου.

Ἐκείνη ἡ νύξ ἦν ἡ πρώτη ἐπὶ τοῦ Κύκκου κακῆ δι' ἐμέ· ἦσαν δὲ πολὺ κακῆ, μακρὰ, πυρετώδης.

Τί νὰ πράξω; τί νὰ εἰπῶ;

Οὐδὲν κατώρθουν νὰ εὔρω.

Καὶ ἀφ' οὗ ἑκατοντάκις τὰς αὐτὰς ἰδέας ἀνεκύκλιθα εἰς τὴν κεφαλὴν μου, ἀφ' οὗ παρεδέχθην καὶ ἀπέκρουσα τὰς ἀποφάσεις τὰς ἀντιφατικωτέρας, ἀπεφάσισα τέλος οὐδὲν νὰ πράξω καὶ οὐδὲν νὰ εἰπῶ. Ὁ ἄφρον τὰ πράγματα νὰ χωρήσῃ τὸν μοιραῖόν των ῥοῦν, καὶ θὰ ἐδεχόμην μετὰ καρτερίας, ἂν ἄλλως δὲν ἐδυνάμην, ὅτι μοι ἐπήρχετο.

Ἴσως ὁ Βιτάλης δὲν θὰ συγκατένευε νὰ μ' ἀφήσῃ, καὶ τότε δὲν θὰ εἶχεν ἀφορμὴν ν' ἀποκαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ τόση ἦτον ἡ ἀποστροφὴ μου πρὸς τὴν ἀλήθειαν ταύτην, τόσον φρικτὴν τὴν ἐνόμιζον, ὥστε κατήντησα νὰ ἐπιθυμῶ νὰ μὴ δεχθῆ ὁ Βιτάλης τὴν πρότασιν τῆς κυρίας Μίλλιγαν.

Βεβαίως θὰ ἔπρεπε τότε νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ τοῦ Ἄρθουρ καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς του, ν' ἀπολέσω τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ τοὺς ἰδῶ ἴσως πάλιν ποτέ· τοῦλάχιστον ὅμως δὲν θὰ διετῆρουν κακὴν ἐμοῦ τὴν ἐνθύμησιν.

Τρεῖς ἡμέρας ἀφ' οὗ ἔγραψεν εἰς τὸν κύριόν μου, ἔλαβον ἀπάντησιν ἡ κυρία Μίλλιγαν. Δι' ὀλίγων γραμμῶν ἔλεγον ὁ Βιτάλης ὅτι θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν πρόσκλησιν τῆς κυρίας Μίλλιγαν, καὶ ὅτι θὰ ἔφθανεν εἰς Κέττην τὸ προσεχὲς σάββατον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὰς δύο μετὰ μεσημβρίαν.

Ζητήσας τὴν ἀδειαν τῆς κυρίας Μίλλιγαν νὰ ὑπάγω τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὸν σταθμὸν, παρέ-

λαβον τοὺς κύνας καὶ τὸν Καρδούλην, καὶ περιεμείναμεν οὕτω τὴν ἀφίξίν του.

Οἱ κύνες ἦσαν ἀνήσυχοι, ὡς ἂν τι ὑπόπτειον, ὁ δὲ Καρδούλης ἦτον ἀδιάφορος, καὶ ἐγὼ ἤμην εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν συγκεκλινημένος. Ἐπρόκειτο ἡ τύχη μου ν' ἀποφασισθῆ. Ὡ! Ἄν ἐτόλμων, πῶς θὰ παρεκάλεον τὸν Βιτάλην νὰ μὴ εἰπῆ ὅτι ἤμην παιδίον ἔχθετον!

Ἄλλὰ δὲν ἐτόλμων, καὶ ἠσθανόμην ὅτι αἱ δύο αὐταὶ λέξεις «παιδίον ἔχθετον», ποτὲ δὲν θὰ ἐδύναντο νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λάρυγγός μου.

Εἶχον σταθῆ εἰς γωνίαν τῆς αὐλῆς τοῦ σταθμοῦ, κρατῶν δεδεμένους τοὺς κύνας μου, καὶ τὸν Καρδούλην ὑπὸ τὸν ἐπενδύτην μου, καὶ περιέμενον, χωρὶς νὰ πολυβλέπω τὰ περὶ ἐμέ.

Οἱ κύνες πρῶτοι μοὶ ἀνῆγγειλαν ὅτι ἐφθασεν ἡ ἀμαξοστοιχία, καὶ ὅτι εἶχον μυρισθῆ τὸν κύριόν μας. Αἰφνης ἠσθάνθην ὅτι σύρομαι πρὸς τὰ ἔμπροσ, καὶ ἐπειδὴ ἤμην ἀπροσύλακτος, οἱ κύνες μοὶ ἔφυγον. Ἐτρεχον δὲ χαρμασύνως γαυγίζοντες, καὶ σχεδὸν κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν τοὺς εἶδον νὰ πηδῶσι περὶ τὸν Βιτάλην, ὅστις εἶχεν ἐμφανισθῆ, ἐνδεδυμένος τὴν συνήθη ἐνδυμασίαν του. Ταχύτερος, καίτοι ἦτον εὐλύγιστος τῶν συντρόφων του, ὁ Κάπης εἶχε ῥιφθῆ εἰς τοῦ κυρίου του τὰς ἀγκάλας, ἐνῶ ὁ Ζερβίνος καὶ ἡ Δόλση προσεφύοντο εἰς τὰς κνήμας του.

Ὅτε δὲ προσῆλθον καὶ ἐγὼ, ἀποθέτων κατὰ γῆς ὁ Βιτάλης τὸν Κάπην, μ' ἔσφιζεν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Κατὰ πρώτην φοράν τότε μ' ἐφίλησε, ἐπαναλαμβάνων πολλάκις.

— Μπουὸν κτὶ, πόβερο κάρο!

Ὁ κύριός μου ποτὲ δὲν ἦτον ἀπότομος πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ καὶ ποτὲ δὲν μ' ἐθώπευεν, οὐδ' ἤμην συνειθισμένος εἰς τοιαύτας τρυφεράς ἐκχύσεις. Τοῦτο μὲ συνεκίνησε, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἐδάκρυσαν, διότι ἤμην εἰς διάθεσιν καθ' ἣν ἡ καρδιά εὐκόλως συστέλλεται.

Ἀτενίσας δ' αὐτόν, εἶδον ὅτι εἶχε πολὺ γηράσει εἰς τὴν φυλακὴν· τὸ σῶμά του εἶχε κυρτωθῆ, τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ὠχρίασει, τὰ χεῖλη του εἶχον ἀπολέσει τὸ χρώμα των.

— Εὐρίσκεις ὅτι μετεβλήθην; δὲν εἶναι ἀληθές, παιδίον μου; Ἡ φυλακὴ εἶναι κακὴ κατοικία, καὶ ἡ πλῆξις κακὴ ἀσθένεια. Τώρα ὅμως θὰ εἶμαι καλῆτερα.

Ἐπειτα δὲ, μεταβαίνων εἰς ἄλλο ἀντικείμενον.

— Καὶ τὴν κυρίαν αὐτὴν ἦτις μοὶ ἔγραψε, πῶς τὴν ἐγνώρισας; μ' ἠρώτησε.

Τότε τῷ διηγήθην πῶς ἀπήντησα τὸν Κύκκου, καὶ πῶς ἔκτοτε ἔζησα πλησίον τῆς κυρίας Μίλλιγαν καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς, καὶ τί εἶδομεν εἰς τὸ διάστημα τοῦτο καὶ τί ἐπράξαμεν.

Διηγήθην δὲ διὰ μακρῶν, διότι ἐφοβοῦμην νὰ φθάσω εἰς τὸ τέλος, καὶ νὰ τῷ εἰπῶ ὅτι κυρίως μ' ἐτρόμαξε· διότι τώρα μάλιστα μοὶ ἤ-

τον ἀδύνατον νὰ ὁμολογήσω εἰς τὸν κύριόν μου ὅτι ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἀφήσω καὶ νὰ μείνω μετὰ τῆς κυρίας Μίλλιγαν καὶ μετὰ τοῦ Ἀρθούρου.

Ἄλλὰ πρὶν τῆς ὁμολογίας ταύτης, καὶ πρὶν ἢ τελειώσῃ ἡ διήγησίς μου ἐφάσασαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου εἶχε καταλύσει ἡ κυρία Μίλλιγαν. Δὲν μοι εἶπε δὲ τίποτε ὁ Βιτάλης περὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς κυρίας Μίλλιγαν, οὔτε περὶ τῶν προτάσεων ἃς περιεῖχε βεβαίως αὐτὴ ἢ ἐπιστολῆς.

— Καὶ ἡ κυρία αὕτη μὲ περιμένει; εἶπεν, ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

— Ναί· να σὲ ἐδηγήσω εἰς τὰ δωμάτιά της.

— Περιττόν. Εἶπέ μοι τὸν ἀριθμὸν, καὶ μείν' ἐδῶ νὰ μὲ περιμένῃς, φυλάττων τοὺς κύνες καὶ τὸν Καρδούλην.

Ὅταν ὁ κύριός μου ὠμίλει, δὲν συνειθίζον ν' ἀποκρίνωμαι καὶ νὰ συζητῶ. Ἠθέλησα ἄμως νὰ τολμήσω τότε μίαν παρατήρησιν, καὶ νὰ τῷ ζητήσω νὰ τὸν συνοδεύσω παρὰ τῆς κυρίας Μίλλιγαν, διότι τοῦτο μοι ἐφαίνετο φυσικὸν καὶ δίκαιον· ἀλλὰ δι' ἐνὸς νεύματος τῆς χειρὸς μοι ἐκλείσθη τὸ στόμα καὶ ὑπῆκουσα, καὶ ἔμεινα παρὰ τὴν θύραν τοῦ ξενοδοχείου, εἰς ἓν κάθισμα, ἔχων τοὺς κύνες περὶ ἐμέ. Καὶ ἐκεῖνοι ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθησαν ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ μὴ εἰσέλθωσιν, ὅπως δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνθέξω κ' ἐγώ. Ὁ Βιτάλης ἤξευρε νὰ προστάτῃ.

Διατί δὲν ἠθέλησε νὰ παρευρεθῶ εἰς τὴν συνδιάλεξίν του μετὰ τῆς κυρίας Μίλλιγαν; Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἔθετον εἰς ἑμαυτὸν καὶ τὴν ἐστρεφον παντοιοτρόπως. Δὲν εἶχον δ' ἔτι εὑρεὶ τὴν ἀπόκρισιν, ὅτε τὸν εἶδον ἐπιστρέφοντα.

— Ὑπαγε ν' ἀποχαιρετήσης, μοι εἶπε, τὴν κυρίαν αὐτήν. Ἐδῶ σὲ περιμένω. Ἀναχωροῦμεν μετὰ δέκα λεπτά.

Ἐμείνα ὡς ἐνεός.

— Λοιπὸν, μοι εἶπεν ἀφ' οὗ στιγμᾶς τινος ἐπρόσμεινς· δὲν μ' ἐνόησας; Μένεις ἐκεῖ ὡς νὰ τὰ ἔχασας. Κάμε, τάχυνε.

Δὲν εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ μοι ὁμιλῇ αὐστηρῶς, καὶ ἀφ' ὅτου ἤμην πλησίον του, ποτὲ μετὰ τοιούτου τόνου δὲν μοι εἶχεν ὁμιλήσει.

Ἠγέρθη λοιπὸν νὰ ὑπακούσω, ἀλλὰ μηχανικῶς καὶ χωρὶς νὰ ἐννοῶ.

Ἄλλ' ἀφ' οὗ προῦχώρησά τινα βήματα, ἔν' ἀναβῶ εἰς τῆς κυρίας Μίλλιγαν,

— Εἶπατε λοιπὸν. . . ἠρώτησα.

— Εἶπα ὅτι μὲ χρειάζεσαι καὶ ὅτι κ' ἐγὼ σὲ χρειάζομαι, ἐπομένως ὅτι δὲν ἔχω διαθέσιν νὰ παραιτηθῶ τῶν δικαιωμάτων μου ἐπὶ σοῦ. Ἐμπρός, καὶ ἐπιστρέφον.

Τοῦτο μοι ἀπέδωκεν ὀλίγον θάρρος· διότι τοσαῦτον κατειχόμεν ὑπὸ τῆς ἰδέας περὶ τοῦ ἐκθέτου παιδίου, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι ἂν ὤφειλον ν' ἀναχωρήσω ἐντὸς δέκα λεπτῶν, αἰτία τούτου ἦ-

τον ὅτι ὁ κύριός μου εἶχεν εἶπει ὅτι ἐγνώριζε περὶ τῆς καταγωγῆς μου.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον τῆς κυρίας Μίλλιγαν, εὔρον τὸν Ἀρθοῦρ ἰσχυρῶς κλαίοντα, καὶ τὴν μητέρα του κύπτουσαν ἐπ' αὐτοῦ νὰ τὸν παρηγορήσῃ.

— Δὲν εἶναι ἀληθές, Ῥεμῆ, ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθοῦρ, ὅτι δὲν θ' ἀναχωρήσης;

Ἄλλ' ἀντ' ἐμοῦ ἀπήντησεν ἡ κ. Μίλλιγαν, ἐξηγήσασα ὅτι ὤφειλον νὰ ὑπακούσω.

— Ἐζήτησα παρὰ τοῦ κυρίου σου τὴν ἄδειαν νὰ σὲ κρατήσωμεν, εἶπε μετὰ φωνῆς ἥτις ἀνεβίβασε δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἀλλὰ δὲν θέλει, καὶ τίποτε δὲν κατώρθωσε νὰ τὸν πείσῃ.

— Εἶναι κακὸς ἄνθρωπος! ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθοῦρ.

— Ὅχι, κακὸς δὲν εἶναι, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Μίλλιγαν· τῷ εἶσαι χρήσιμος, καὶ προσέτι νομίζω ὅτι τρέφει πρὸς σὲ ἀληθῆ ἀγάπην. Προσέτι δὲ ἐκφράζεται ὡς ἄνθρωπος τίμιος καὶ τῆς θέσεώς του ἀνώτερος. Ἴδου τί μοι ἀπεκρίθη δικαιολογῶν τὴν ἀρνήσιν του· «Ἀγαπῶ τὸ παιδίον τοῦτο καὶ μὲ ἀγαπᾷ. Ἡ τραχεῖα πείρα τοῦ βίου ἦν ἔλαβε μετ' ἐμοῦ θὰ τῷ εἶναι χρησιμώτερα τῆς ἀνομολογήτου ὑπηρετικῆς θέσεως εἰς ἣν θὰ ἔξῃ ἐν μέσῳ ὑμῶν, καὶ χωρὶς νὰ θέλητε. Ὅθ' ἔθ' ἐδίδοτε, ἀληθές, παιδείαν καὶ ἀγωγὴν· θὰ διεπλάττετε τὰ πνεύμα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸν χαρακτῆρά του. Υἱὸς σας δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι· θὰ εἶναι υἱὸς ἐδικός μου, καὶ τοῦτο εἶναι προτιμότερον παρὰ νὰ εἶναι παίγνιον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τέκνου σας, ὅσον καλῆς, ὅσον εὐγενούς διαθέσεως καὶ ἂν εἶναι αὐτό. Καὶ ἐγὼ θὰ τὸν διδάξω ἐπίσης».

— Ἄλλ' ἀφ' οὗ δὲν εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ Ῥεμῆ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀρθοῦρ.

— Πατὴρ του δὲν εἶναι, εἶναι ἀληθές, ἀλλ' εἶναι ὁ κύριός του, καὶ ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, ἀφ' οὗ οἱ γονεῖς του τῷ τὸν ἐξεμίσθωσαν. Πρὸς τὸ παρὸν πρέπει ὁ Ῥεμῆς νὰ τῷ ὑπακούσῃ.

— Δὲν θέλω νὰ φύγῃ ὁ Ῥεμῆς.

— Πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τὸν κύριόν του. Ἐλπίζω νὰ μὴ εἶναι διὰ πολὺν καιρὸν. Ὅθ' ἀγράφωμεν εἰς τοὺς γονεῖς του, καὶ θὰ συνεννοηθῶ μετ' αὐτῶν.

— ὦ! ὄχι! ἀνέκραξα.

— Πῶς ὄχι;

— ὦ! ὄχι! Σὰς παρακαλῶ.

— Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος, παιδίον μου.

— ὦ! σὰς παρακαλῶ. Δὲν εἶναι ἀληθές;

Εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι ἂν ἡ κ. Μίλλιγαν δὲν εἶχεν ὁμιλήσει περὶ τῶν γονέων μου, θ' ἀφιέρουν εἰς τοὺς ἀποχαιρετισμούς μας πολὺ περισσότερον καιρὸν τῶν δέκα λεπτῶν, ὅσα μοι εἶχε διατάξει ὁ κύριός μου.

— Δὲν εἶναι εἰς τὸ Χαβανόν; ἐξηκολούθησεν ἡ κ. Μίλλιγαν.

Χωρὶς ν' ἀποκριθῶ, ἐπλησίασα τὸν Ἀρθούρ, τὸν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ τὸν κατεφίλησα πολλακίς μεθ' ὅλης τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης ἣν πρὸς αὐτὸν ἠσθανόμην. Ἐπειτα δὲ ἀποσπασθεὶς τῶν χειρῶν του εἰς ἅς μ' ἔσφιγγεν ἀσθενῶς, ἐπέστρεψα πρὸς τὴν κ. Μίλλιγαν, ἐγονάτισά ἔμπρὸς τῆς, καὶ τῇ ἐφίλησα τὴν χεῖρα.

— Καλὸν μου παιδίον! εἶπε κλίνασα πρὸς ἐμέ· καὶ μ' ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπόν.

Τότε δ' ἠγέρθη μετὰ βίας, καὶ τρέχων πρὸς τὴν θύραν,

— Ἀρθούρ, ἔκραξα μετὰ φωνῆς ἣν ὄλοφουρμοὶ διέκοπτον. Ἀρθούρ, πάντοτε θά σ' ἀγαπῶ καὶ ὑμᾶς, κυρία, ποτὲ δὲν θά σᾶς λησμονήσω.

— Ῥεμῆ, Ῥεμῆ, ἐφώναξεν ὁ Ἀρθούρ.

Ἄλλο δὲν ἤκουσα. Εἶχον ἐξέλθει καὶ κλείσει τὴν θύραν ὀπίσω μου.

Μετὰ μίαν στιγμὴν δὲ ἤμην πλησίον τοῦ κυρίου μου.

— Ἀναχωροῦμεν! μοὶ εἶπε.

Καὶ ἐξήλθομεν τῆς Κέττης διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Φροντινιάν.

Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐγκατέλιπον τὸν πρῶτόν μου φίλον, καὶ ἐξετέθην εἰς συμφορὰς ἃς θ' ἀπέφευγον, ἂν, ἀπαισίου προλήψεως θυμῶ, δὲν εἶχον ὑποκύψει εἰς φόβον ἀνόητον.

Η ΕΠΑΥΛΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΟΝΑΤΟΥ

Ὀλίγοι βεβαίως ἐκ τῶν περιηγητῶν, ὅσοι παρήμεναι ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν Φλωρεντία, ἵνα θαυμάσωσι τοὺς καλλιτεχνικοὺς τῆς θησαυροῦς καὶ τὰ μάγευτικά τῆς περιχώρα, ἠμέλησαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν ἔπαυλιν τοῦ πρίγκηπος Δεμίδωφ. Ἐν μόλις τέταρτον τῆς ὥρας ἀπέχουσα τῆς τοσκανικῆς μεγαλοπόλεως ἡ εὐρεῖα καὶ μεγαλοπρεπῆς ἔπαυλις τοῦ San Donato, ἀναπτύσσει ἐν μέσῳ τῆς χλοερᾶς πεδιάδος, ἥτις περιζωννύει τὰς Ἀθήνας τῆς Ἰταλίας, τὰ ἐκτεταμένα τῆς δάση καὶ τοὺς ἀνθηροὺς τῆς κήπους, τοὺς πορτοκαλλεωνᾶς τῆς καὶ τὰ ἀπέραντα αὐτῆς ὑελόστεγα θερμοκήπια, τὰς εὐφόρους ἀμπέλους καὶ τοὺς φοινικῶνάς τῆς, τὰ βυάκια, τὰς νήσους τῆς καὶ τὰ σπήλαιά τῆς.

Ἐὰν ἀπορήσῃ τις βεβαίως καὶ θὰ δυσπιστήσῃ ἀκούων, ὅτι κτῆμα ἰδιώτου συγκεντρώνει ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ λίμνας καὶ δάση, βράχους καὶ σπήλαια, φυτείας ἐκτεταμένας κύκλῳ ἀνακτόρων ἡγεμονικῶν, καὶ λειμῶνας εὐρεῖς περίξ ἱπποστασίων περιλαμβανόντων πεντήκοντα ἵππους καὶ ἀμαξοστασίων στεγόντων τριάκοντα ἀμάξας! Ὅταν δὲ τις μάθῃ, ὅτι ἐντὸς τῶν ἀγροτικῶν ἐκείνων μεγάρων, δι' ἃ δεκάδας ὅλας ἐκατομμυρίων ἐδαπάνησεν ὁ πρίγκηψ Ἀνατόλιος Δεμίδωφ ἐκ τῆς μυθώδους αὐτοῦ καὶ σχεδὸν ἀ-

νυπολογίστου περιουσίας, ἐκρούπτοντο μέχρι πρὸ μικροῦ ἔτι καλλιτεχνικοὶ θησαυροὶ καὶ ἱστορικὰ κειμήλια δημοπρατηθέντα πρὸ ἑνὸς μόλις μηνὸς ἀντι πέντε σχεδὸν ἑκατομμυρίων φράγκων, θέλει ὑποθέσει ἴσως, ὅτι μυθολογικὸν τι μᾶλλον ἀποκύημα φαντασίας ἀνατολικῆς, ἢ ὑπαρκτόν τι καὶ ἀνθρώπινον κατασκευάσμα ἦσαν τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα, ὧν ἄλλα μὲν διεσκόρπισεν ἤδη ἀναπᾶσαν τῆς Εὐρώπης γωνίαν τὸ σφυρίον τῶν δημοπρατῶν, ἄλλα δὲ θὰ ἔξανε μύση—τίς οἶδε—ταχέως ἢ ἀφιλόκαλός ἀμέλεια τῶν νέων κτητόρων.

Καὶ ὅμως πάντα ἐκεῖνα τὰ θαυμάσια ἦσαν πράγματα ὁρατὰ καὶ ἀπτὰ οὕτως εἶπεῖν, καὶ ἄλλα μὲν αὐτῶν παρήχθησαν ἐκ τοῦ μηδενὸς διὰ τοῦ ἀμυθῆτου πλοῦτου καὶ τῆς φιλοκαλοῦ ἰδιοτροπίας ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου, ἄλλα δὲ συνήχθησαν διὰ κόπου μακροῦ καὶ ἀγῶνων ἀνεκδότων ἀπὸ πάσης γωνίας τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, καὶ ἀπετέλουν κειμήλια ἀπαράμιλλα, ἅτινα ἐφθόνου καὶ αὐτὰ τὰ πλουσιώτατα τῆς Εὐρώπης μουσεῖα.

Ὁ θαυματουργὸς οὗτος ἀνὴρ δὲν ἦτο ὁ σημερινὸς ἰδιοκτῆτης τῆς ἐπαύλεως τοῦ Ἁγίου Δονάτου. Οὗτος ἠρκεσθή ἀπλῶς νὰ γεννηθῆ ἔγγονος καὶ ἀνεψιὸς δύο μυριοπλοῦτων καὶ φιλοκαλῶν ἀνδρῶν, τοῦ Νικολάου καὶ τοῦ Ἀνατολίου Δεμίδωφ, νὰ φάγῃ ὅσα ἠδυνήθη πλείονα ρούβλια ἐκ τῆς κληρονομίας τῶν ἐν Παρισίοις, διανεμῶν αὐτὰ εἰς ἵππους καὶ εἰς συμπότας θήλειαι μᾶλλον ἢ ἄρρενας, καὶ νὰ πωλήσῃ—ὡς ἐπώλησε πρὸ μικροῦ—ὅσα δὲν ἐτρέωγοντο αὐτούσια.

Ὁ πρῶτος δημιουργὸς τῶν θαυμάτων τοῦ Ἁγίου Δονάτου ὑπῆρξεν ὁ πρίγκηψ Νικόλαος Δεμίδωφ, μεγάλπλοτος. Ῥῶσος κτηματίας, ἀγνοῶν ἀκριβῶς τὴν ἔκτασιν τῶν γαιῶν του καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μουζικῶν του, βαρυνθεὶς δ' ἐπὶ τέλους τοὺς πάγους τοῦ Νέβα, καὶ μετοικῆσας εἰς Ῥώμην περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἵωνος. Ἐκεῖ ἐσκόρπισεν ἀφθόνῳ τῷ θυλάκῳ τὰ ρούβλιά του καὶ τῆς καρδίας του τὰς ἀρέξεις εἰς καλλιτέχνας καὶ ἠθοποιούς καὶ παρασίτων στίφος ὀλόκληρον, οὐδέποτε μετρῶν ὅτι ἔδιδε πρὸς ὅ,τι ἐλάμβανεν, ἴδιον συντηρῶν θεατρικὸν θίασον ἐντὸς τοῦ ἡγεμονικοῦ του μεγάρου, αὐτὴν ἔχων περὶ ἑαυτὸν μουσικῶν καὶ ζωγράφων, καὶ στρατιάν σιτιζῶν ὅλην ὑπηρετῶν. Ἀναγκασθεὶς μετὰ τινὰ ἔτη νὰ καταλίπῃ τὴν Ῥώμην, ὅπου ἡ ἡγεμονικὴ αὐτοῦ χλιδὴ καὶ μεγαλοπρέπεια εἶχεν ἀρχίσει νὰ κινή τὴν ζηλοτυπίαν τῆς παπικῆς αὐτῆς, μετῴκησεν εἰς Φλωρεντίαν, καὶ ἠγόρασε τὴν ἔπαυλιν τοῦ San-Donato, τερπνὴν ἀγροκίαν, κειμένην εἰς τὰ πρόθυρα σχεδὸν τῆς τοσκανικῆς πρωτευούσης, εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς πύλης al Prato, ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς Πιστωρίαν (Pistoja) λεωφόρου.